

RELIGIJA

Opredelitev Religije:

vprašanje bivanja, premagovanje minljivosti, o izvoru življenja, družbenost, ...

⇒ **KULTURNA UNIVERZALIJA:** religija je prisotna v vseh kulturah, v vseh časih

⇒ Definicija religije: je objektivni pojav družbene strukture in zavesti

⇒ Opredelitev religije: **kot vera v Boga, Durkheim:**(verovanje je razlikovanje med svetim in posvetnim-religija je celovit sistem verovanj & praks – se nanašajo na svete objekte:(ločeni od drugih predmetov, prepovedani)-verovanja & prakse združujejo ljudi v eno moralno skupnost-cerkev), **kot del kulture:**(sestavljena iz skupnega verovanja & običajev, -nadnaravnost, svetost, mističnost,-moralne definicije: povezovanje nadnaravnega+svetega z dejanskim svetom (določajo kaj je dobro, kaj ne oz. kaj ni v soglasju z nadnaravnim), **človek je opredeljen z veličino/Bogom/božanstvom,- kot organizirana celota verovanj, občutenj, simbolov, kulturnega verovanja, moralnih predpisov, predstava o nadnaravnem**

⇒ RELIGIJA(z globokim verovanjem bomo morda vplivali na nad.sile, da bodo delovale nam v prid) ↓

□ **MAGIJA:**(prepričanje, da je s obredi možno spremeniti fizični svet, -spremembe, ki si jih sami želimo, -to ni religija)

Razsežnosti – Vsebinske prvine Religij:

⇒ **VERSKA PRIPOVED:** v vsaki religiji, v obliki svetih besedil/ustnega izročila, simbolna, mitološka razlaga nastanka in razvoja sveta

⇒ **VERSKÉ DOGME:** temeljne verske resnice, ki jih ne dokazujemo, so sestavine verske pripovedi

TEOLOGIJA: se ukvarja z razlago, sistemizacijo, argumentiranjem v njihov prid, pogosto so povezane z filozofsko miselnostjo tistega časa (krščanstvo-grška filo. miselnost)

⇒ **VERSKO RAVNANJE:**

- ravnanje ljudi pri vsakdanjih opravilih v skladu z religijskimi normami (pozdravljanje, moralna pravila)
- rituali, obredi: ravnanje, ki dobi smisel šele skupaj z versko vsebino (maša, zakramenti) [OBRED: ob določenem času, na določenem mestu, vnaprej določeni dogodki, **intreakcija:** udeleženec ima v naprej določeno vlogo, funkcija: ravnanje ljudi-usmerjeno k odnosu z nadnaravno stvarnostjo, ljudje pomembne dogodke potrdijo z obredom; RITUAL: različni po vsebini, pomembnosti, skupinski rituali-oblikujejo se posebni odnosi med ljudmi □ občutek povezanosti, pripadnosti ... delujejo **integrativno**, tudi znotraj religij se rituali razlikujejo (katol.: pomen krsta otroka, ... druge kršč.C.: krst odraslih)]

⇒ **VERSKO DOŽIVETJE:** niz izkustev, čustvovanj v religioznih obredih, usmerjanje različnih naravnih občutij, čustev (strah, veselje, strahospoštovanje)

⇒ **VERSKA SIMBOLIKA:**

SVETO: sestavina verskih obredov, sveto se pojavlja v različnih manifestacijah (kraj: Meka, predmet: kruh, žival: krava, oseba: Jezus, čas: praznik, zgradba: cerkev, dejavnost: molitev, kult: duhovnik) sveto je kot: izjemno, občutek spoštovanje, strahu, vzbudi občutke majhnosti, nepopolnosti človeka

POSVETNO: običajno, vsakdanje

Razlika v simboliki je v odnosu do svetega in posvetnega(kruh-kot hrana, ali hostije)

⇒ **ETIČNA RAZSEŽNOST:** Religija vsebuje tudi etiko, nauke, moralna pravila

- **TEONOMNA ETIKA:** božje avtorstvo etike (10 božjih zapovedi)
- **ANTROPONOMNA ETIKA:** izvor etike v človeku (budizem)
- Etični modeli, vzori: kult svetnikov pri katoliški c.
- Ideja povračila: (nebesa/pekel, večni krog življ.-budizem)
- religijska etika je lahko univerzalna(v medčloveških odnosih) ali parohialna(med pripadniki skupnosti)
- v različnih religijah so etične norme podobne in različne (npr.: deset božjih zapovedi □ podobno kot 18 pigmejskih prepovedi)

Tipi Religij:

- ⇒ **stopnja razvitosti:** RAZVITE(visoko raven institucionalnosti)& PRVOBITNE
- ⇒ **razširjenost:** UNIVERZALNE(ves svet, enakost pred bogom, sv. besedila, znan ustanovitelj, mesija, & LOKALNE/NARODNE/ETIČNE(med določenim narodom, se ne širijo, ustno izročilo)
- ⇒ **stopnja organiziranosti:** OHLAPNO (institucionalna hierarhija, centralizacija moči, deli organizacije imajo visoko stopnjo avtonomije)& STROGO(zelo centralizirane, za vse člane obvezujoče razlage svetih besedil)
- ⇒ **težnja po širitvi:** MISIONARSKE NEMISIONARSKE (krajevne religije)
- ⇒ **glede na predmet čaščenja:**
 - ENOSTAVNI SUPERNATURALIZEM:, predindustrijskih družbah, naklonjenost mane (vpliv naravnih pojavov, predmetov) z rituali
 - ANIMIZEM: vera v duhove, nadnaravna bitja, v živalih rastlinah
 - **totemizem:** vera v sorodstvo članov in totem(žival, v njem prebivajo duhovi umrlih, jih varuje pred nesrečo)
 - duhovi imajo podobne lastnosti, verniki imajo enake odnose(darila, □ ...)
 - TEIZEM: vera v 1 ali več bogov
 - **Politeizem:** vera v več bogov z izoblikovano podobo, živijo na zemlji(Olimp), (egipčanska, rimska, starogrška religija, ... danes pa hinduzem, šintoizem)
 - **Monoteizem:** 1bog: abstraktna podoba boga, visoko institucionalirana, organizirana, profesionalni voditelji, svete knjige(židovska, krščanska, islamska r)
 - ETIČNE RELIGIJE: usmerjenost k doseganju moralne in duhovne čistosti
 - budizem: odrešitev/nirvana iz kroga življenja, trpljenje z odrekanjem, samodisciplina-meditacija
 - konfucionizem: skladnost med človekom&naravo, spoštovanje prednikov
 - daoizem: meditacija in nenasilje

Vrste religijskih organizacij: Socialna in Institucionalna razsežnost religije

	CERKEV	DENOMINACIJA	SEKTA/AVTONOMNA VERSKA SKUPNOST	KULT
organiz.:	velika, močno organizirana	organizirana	manj organizirana kot cerkev	šibka organiziranost, ni institucionalirana
voditelj:	profesionali kler: razlaga+obredi	voditelj	dobesedna interpretacija Sv.b.	akarizmatični vodja
ureditev:	hierarhična duhovščina + verniki-laiki	formalni odnosi	ni delitve med duhovščino/verniki povezani, solidarni	neformalna oblika povezave ljudi
člani:	vsi družb. sloji, ob rojstvu, prenos na potomce	nižji, srednji sloj, omejeno članstvo, niso rojeni v vero	prostovoljno član., marginalci – ljudje živijo na obrobju	malo prostovoljno član., izobraženci iz Sr. sloja,
pluraln.:	ne	da	ne	da
lastnina:	veliko lastnine	malo	nakaj	brez, malo
posebno:	skuša biti prisotna na vseh družb. področjih	demokratični nadzor nad voditelji	- nastala z odcep., izobčenje - nauki iz različnih religij - poseben način življ. vernikov, nekatere v konfliktu z državo	iskanje duhovnosti
primer:	rimskokatoliška cerkev	protestantizem v ZDA	Jehovove priče, mormoni,	spiritualistične, astrološke skupine,

Družbene & Kulturne funkcije religije:

⇒ funkcija religije je odvisna od: družbenih, gospodarskih, političnih razmer

⇒ VPLIV: na ravnanje posameznika (osmislitev življenja, varnost v skupnosti-psihol.f.)

INTEGRACIJSKA FUNKCIJA: (funkcionalizem)

- INTEGRACIJSKO FUNKCIJO ima religija zato, ker ima sistem vrednot in enoten pogled na delovanje družbe □ **poveže različne družb.skupine**
- **krepi družb.vrednote,norme** □ vzpodbuja solidarnost, **egoizem:** □ za družbo
- (Durkheim: Avstral.tot.-totem, simbol družb-člaščenje totema=člašč.družbe)
- javni obredi naredijo na posameznika močan vtis-še večji vpliv religije
- OSMIŠLJEVALNA FUNKCIJA: (Parsons:) religija ima odgovore na vpr?, smiselnost (**osmišljanje**: red, stabilnost družbe-pripomore k integraciji)
- neposredna integracijska funkcija je večja v manjših skupinah
- **DEZINTEGRACIJA:** ogroža družbeni integracijo

FUNKCIJA DRUŽBENEGA NADZORA (socialno-nadzorna/etična funkcija):

- funkcionalizem
- močan družbeni nadzor, če družbene temeljne vrednote izvirajo iz religije
- močno nadzor imajo visoko institucionirane religije (krščanstvo, islam)

KOMPENZACIJSKA (onostranstvu je dopolnilo za tostransko neenakost-markcistična teor.) & **LEGITIMACIJSKA FUNKCIJA** (preteklost: funk. opravičevanja dr.neenakosti)

Sekularizacija:

- **spremembe v moderni družbi (zadnjih 200let) na področju religije**
- **posvetni način življ.prevlada nad religijskim** – zmanjšan druž.pomen religije
- (pojem: sekularizacija cerkvenega imetja-odvzem posesti v 17. in 18.st.)
- **sestavina modernizacijskih procesov** z industrializacijo, znanostjo, urbanizacijo)-prehod iz tradicionalne □ v moderno družbo
- vpliv sekularizacije na religijo:
 - odtujevanje od cerkve (! religioznost-ni nujno gost obisk maš !)
 - mobilnost: pestra verska struktura prebivalstva
 - religije pravno enekovredne (državna religija), verski pluralizem, toleranca

Revetalizacija religij: (1980) **oživljanje, porast religioznosti** (več krstov, cerk.porok)

- LJUDSKA RELIGIOZNOST: magija, vera v čudeže, vedeževanje; ljudska pobožnost-vedla cerkev, da bi približala vernikom (prazniki, romanje)
- **Religiozna praznovanja** se ohranjajo, nastajajo (Martinovanje, 2.Nov., Božič)
- NOVA RELIGIJSKA GIBANJA: male verske skupnosti (sekte, kulti), so se pojavile na novo, večinoma izhajajo iz starih religij (Transcendentalna med.)
- SEKULARNA RELIGIJA:, pomen posvetnim dogodkom, političnim os., množični kulturi (Sv.objekti)-dojemajo jih na religiozen način
- CIVILNA RELIGIJA: del sekularne religioznosti, integracijska in legitimacijska funkcija v okviru nacionalne države (člaščenje drž.simbolov)
- VERSKI FUNDAMENTALIZEM: verska gibanja proti državi, ... znanosti